

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

שיחות מוסר והדרכה בפרשת השבוע
מיוסדות על שיעוריו, ספריו, וכתבי תלמידיו

פרשת דברים

מהדורת כנסת ישראל

לזכות רפואה שלימה
חיה מלכה בת בת-שבע
בתוך שאר חולי ישראל

פרנס השבוע

אנו זקוקים לתרומות כדי לעמוד בביקוש הרב
נא לתרום בעין יפה

להנצחות: 076-599-4020

לזכות מרדכי וטובה ארמן

ולעילוי נשמת

אלעזר מנחם בן אברהם שמואל
אלטע דבורה בת אשר

חיים שלמה בן דוב בער
גיטל בת מנחם מנדל

ניתן להשיג את החוברת בחינם:

ביתר עילית	ספרים ווינקעל	עזרת תורה	ירושלים
058-324-5544 גבעה A	15 עלי הכהן	053-318-4381 ארזי הבירה	052-763-2150 ביה"כ הר צבי
052-760-2289 גבעה B	02-650-2327 ספרי אור החיים	054-841-9231 בית וגן	054-841-7272 גאולה זכרון משה
<u>ערים אחרות</u>	4 בר אילן	022-625-0612 גבעה צרפתית	058-325-5458 גבעת שאול
054-853-5670 אלעד	052-266-9937 קרית משה	058-321-9933 גני גאולה	 הר נוף
052-716-9528 אופקים	02-650-2327 רוממה-המ"ג	054-851-9014 ישיבת מיר	052-766-5331 נוה יעקב
08-864-6516 אשדוד	02-586-0088 רחביה	 סורוצקין	 שער הספר
03-570-3134 בני ברק	058-718-5065 רמת אשכול	 סורוצקין 31	 סנהדריה
054-851-9014 ברכפלד	050-412-7721 רמת שלמה	02-536-2280 סנהדריה המורחבת	054-859-3064 עזרת תורה
058-322-0251 גבעת זאב	<u>בית שמש</u>	058-328-5464	
02-534-2467 טלוסטון	055-677-8301 קריה		
052-447-4126 מודיעין	053-232-1710 רמב"ש א'		
08-974-3086 קרית ספר	052-767-4151 רמב"ש ג'1		
052-760-6491 רכסים	054-842-7664 רמב"ש ג'2		
055-674-8959 תל אביב	052-710-9132 רמת אברהם		

לבירורים והנצחות : 076-599-4020

או לקבלת החוברת במייל: ey@torasavigdor.org

צריכים את עזרתכם! נא לתרום בעין יפה!

תרומות חודשיות מומלצות: 10 ש"ח, 20 ש"ח, 50 ש"ח, 100 ש"ח

הנצחת מדור שו"ת - 200 ש"ח

הנצחת חצי פרשה - 500 ש"ח

פרנס השבוע (יותר מאלפיים חוברות!) - 1000 ש"ח

להוספת חוברות באזורכם, נא להוסיף בקשה ולציין אזור המבוקש

ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס

או בנדרים פון: 03-763-0585

קרן מס' 2985

OR AT [TORASAVIGDOR.ORG/DONATE](https://torasavigdor.org/donate) (SPECIFY "TOWARDS HEBREW EDITION")

חוברת מס' 95

הדפסה - "בית הדפוס" 1155-210-077

תורת אביגדור

פרשת דברים

האושר שבפשטות

התקופה השמחה בהיסטוריה

יתכן ויהיו כאלו שהקביעה הבאה תהווה עבורם חידוש, אולם האמת היא, שהתקופה השמחה ביותר בהיסטוריה של עמנו, היתה ארבעים השנים בהם הלכו בני ישראל במדבר. כדי להבין אל נכון את המשפט הזה, צריכים אנו ללמוד היטב את הפסוק שבפרשתנו (ב, ז), בו מתואר מסעו בן ארבעים השנים של עם ישראל באופן הבא: "כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ בִּרְכָךְ כָּל־מַעֲשֶׂה יָדְךָ יִדַּע לְכַתֵּךְ אֶת־הַמִּדְבָּר הַגָּדֹל הַזֶּה זֶה אֲרָבָעִים שָׁנָה ה' אֱלֹקֶיךָ עִמָּךְ לֹא חָסַרְתָּ דָּבָר".

לכאורה סיום דברי הפסוק צריך ביאור. הקב"ה אומר לנו שלא חסרנו דבר במשך כל אותם ארבעים השנים, ועל זה יש לתמוה: האם אכן לא חסרנו דבר? הלא כל ילד יודע לספר על תלונותיהם של בני ישראל במדבר. פעם הם קראו: "מִי יֹאכִילֵנוּ בָשָׂר?" ופעם הם נזכרו: "זָכַרְנוּ אֶת־הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בַּמִּצְרַיִם חֲנָם". הם גם חסרו ירקות, "אֵת הַקִּישׁוּאִים וְאֵת הָאֲבִטִּיחִים וְאֵת הַחֲצִיר וְאֵת הַבְּצִלִּים וְאֵת הַשּׁוּמִיִּם". וכעת המצב הוא "אֵין כָּל, בְּלֹתִי אֶל־הַמֶּן עֵינֵינוּ" - כל מה שיש לנו זה מן ועוד מן. לכאורה הם חסרו הרבה מאוד!

חיסרון בכל פינה

החיסרון לא היה ניכר רק בבשר וירקות, אלא הוא היווה את הסממן השולט בכל המסע הארוך במדבר. במשך ארבעים שנה, הם היו מוגבלים ביותר! הם לא התגוררו בבתים רחבי ידיים - לא היו להם בתים כלל; הם התגוררו באהלים. לא היה להם מיזוג אוויר, לא קו טלפון, ואף לא מערכת ביוב. מה כן היה להם?

אם כן, צודקים אנו בשאלתנו: כיצד אומר השי"ת שבמדבר "לא חסרת דבר?" הם חסרו הכל! אילו אנו היינו במדבר, מן הסתם לא היינו שבעי רצון כלל וכלל!

האמת היא, שהקב"ה בכבודו ובעצמו מעיד בתורתו שארבעים השנים היוו **עינוי** עבור כלל ישראל, וכמו שנאמר (דברים ח, ב), "וְזָכַרְתָּ אֶת־כָּל־הַדֶּחַךְ אֲשֶׁר הוֹלִיכְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ זֶה אֲרָבָעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר לְמַעַן עֲנוֹתְךָ". כיצד הדברים מתיישבים? מצד אחד - "לא חסרת דבר", ומצד שני - "למען ענותך"? זו שאלה גדולה!

חכמת השמחה

איני מתיימר לבאר את הענין הזה בשלמותו, אולם חלק נכבד מביאורו הוא כדלהלן. ראשית עלינו להבין, מה הפירוש "למען ענותך"? האם פירושו שהקב"ה הולך אותנו במדבר כדי שנהיה עצובים? בוודאי שלא, הקב"ה אינו חפץ שנהיה עצובים, ההיפך הוא הנכון, הקב"ה בוודאי רוצה שנהיה שמחים, והוא גם כן שמח כאשר יהודים שרויים בשמחה. אולם השמחה אינה דבר שנולדים עמו, וכפי שאנשים טועים לחשוב שיש אנשים שהנם שמחים באופן טבעי, וכל השאר הם חסרי מזל שלא זכו לתכונה זו. האמת היא שונה - השמחה היא חכמה, אותה יש ללמוד.

רצונו של הקב"ה היה ללמד את עם ישראל את החכמה הזו, כיצד להיות מאושרים בעולם הזה, ולכן הוא הוליך אותם במשך ארבעים שנה במדבר. במשך כל אותם שנים, הם למדו ב"בית המדרש ללימוד חכמת השמחה". כל יום במדבר נועד להחדיר אל שכלנו את ההבנה ש"לא חסרת דבר" - יש לנו הכל.

ארבעים שנות חוסר נוחות

אכן, לעם ישראל היו חסרות הנאות רבות, ולא היו להם את כל תנאי הנוחות הקיימים בעולם. במשך ארבעים שנה הם חיו באהלים ואכלו סוג אחד בלבד של מזון. הם לא יצאו לקניות, אלא לבשו את אותם הבגדים במשך ארבעים שנה. הם לא יצאו לטיולים ובילויים. בוודאי שהיה חסר להם. אולם במשך ארבעים השנים הללו הם למדו שחסרון של נוחות אינו חסרון כלל.

אל תחשבו שהיה קל ללמוד את זה; בוודאי שלא, ולא רק עבור הילדים. בתחילת הדרך, רבים וטובים מבני ישראל לא שבעו נחת ממצב זה. אולם הקב"ה לא וויתר, והתעקש על כך שעם ישראל ילמד את הלך החשוב הזה, ולכן במשך ארבעים שנה הם חיו בפשטות, ובכך למדו כיצד להעריך את האושר שבחיים כאלו.

התקופה הזאת לימדה אותם לא לרדוף אחרי תענוגים ומותרות. לא היתה להם ברירה - זו היתה תכניתו של הקב"ה; היה עליהם לחיות במשך ארבעים שנה כאשר הם מקבלים אספקה בלתי פוסקת של מזון, מקום לגור בו, שלום ושלוה - ותו לא!

המשקפיים הטובות ביותר

השיעור החשוב ביותר ב"ישיבת השמחה" שהתקיימה במדבר היה "למען ענותך" - להתענות מהמחסור בדברים בלתי נחוצים. "לא חסרת דבר" פירושו שלא חסרת דבר **הראוי להיות נחשק על ידי בעל שכל של תורה!** בני ישראל למדו כיצד לשמוח בדברים המשמחים שיש לנו בחיינו, מבלי להזדקק למותרות ולתוספות בלתי נחוצות.

זהו הפתרון האמיתי לכל הבעיות שלנו - ללמוד כיצד להיות שמחים בחלקנו. האושר בחיינו תלוי אך רק במבט שלנו על העולם - מי שמרכיב משקפיים ורודות, יראה עולם יפה ומלבלב, ומי שיבחר במשקפיים שחורות, יראה עולם קודר ועגמומי. **העולם נראה בעינינו כפי צבע המשקפיים דרכם אנחנו בוחרים להביט.**

מי שלומד להביט על העולם כפי שמביט עליו הקב"ה, "וַיֵּךְ אֱלֹקִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהָיָה טוֹב מְאֹד" (בראשית א, לא) - ישמח מאוד בעולם הזה, שיהפוך למקום של אושר עבורו. אדם יכול ללכת ברחוב בלי שקל בכיס, ללא שום דבר בו הוא יכול להתגאות - הוא לא מפורסם, לא עשיר, ובכל זאת - הוא שמח בעושר שיש לו.

לחם של שמחה

האופן שבו אנו אמורים לחשוב הוא, "כמה טוב לי שהקב"ה נותן לי לחם מדי יום ביומו!". זה לבד אמור למלאות את האדם בשמחה עצומה; הלחם מזין, טעים, ומביא לאדם בריאות, ובאמת אין צורך ביותר מזה. היו תקופות בהם אנשים שמחו במנת הלחם היומית שהם קיבלו. לסבים שלנו לא היה מבחר גדול כל כך של מאכלים כפי שיש לנו היום, והם שמחו במה שהיה. לעתים הם היו מבקשים מאמם עוד פרוסה של לחם, והיא נאלצה לסרב לבקשתם, וכך הם למדו לייקר כל נגיסה ונגיסה, ולשמוח בלחמם.

ידוע שמקרי ההתאבדות ר"ל שכחים יותר אצל עשירים מאשר אצל עניים. זאת משום שהעניים התרגלו להסתפק ולשמוח בכל דבר שהם מקבלים, ואינם רודפים אחרי מותרות. העשירים עסוקים בלרדוף אחרי עוד ועוד הנאות וסיפוקים, ולעולם לא יגיעו אל סיפוקם.

הוא שמבטיחה לנו התורה תדיר כשכר על קיום המצוות, "אִם בָּחַקְתִּי תִלְכוּ וְאֵת מִצְוֹתֵי תִשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם אֹתָם... וְנִאֲכַלְתֶּם לְחֶמְקֶם לְשִׁבְעַ" (ויקרא כו, ג-ה). לחם לשובע - זוהי שמחה. יש שיתקוממו: "הלזו תקרא שמחה?! שיש לנו מה לאכול?! אנחנו רוצים עוד! אנחנו רוצים רכב, נופש, הנאות. לחם לאכול זה לא אושר, זו רמת חיים נמוכה!"

הטוענים כן, מעולם לא למדו שמחה מהי. הם קוראים את הטורים הארוכים בעיתון המתארים את סוגי היין השונים, ואת מסעדות הפאר בהם ניתן לסעוד. כותבי המאמרים יאמרו לכם שזה נקרא "חיים", אולם אנשים אלו הם טיפשים, ולא מאושרים. אילו היו שמחים באמת, הם לא היו מתעסקים בהבלים הללו. הם מחפשים ריגושים והנאות משום שמעולם לא למדו כיצד לשמוח בחלקם.

ללמוד את החכמה

זוהי הסוגיא החשובה של "לא חסרת דבר" אותה למדו בני ישראל בעיון במשך שהותם במדבר. הקב"ה "עינה" אותנו בחיים של פשטות, כדי ללמד אותנו שלא חסר לנו כלום! כמובן שכדי לקנות השקפה ודעה זו, דרוש זמן רב, אולם כל מי שחפץ בכך יוכל לנצל את ההזדמנות וללמוד את החכמה הגדולה הזו, כיצד להפוך לאדם מאושר בכך שישמח בחלקו, שיעריך את מה שנתן לו הקב"ה.

זוהי אכן "חכמה" - להבין כמה טוב לנו, וכמה עלינו להודות על כל מה שניתן לנו, וחכמה זו, יש ללומדה היטב. זו היתה אחת המטרות החשובות של המסע בן ארבעים השנים במדבר, להעריך את האושר בחיים, ללא כל ההנאות הרדודות והריקות.

גן עדן עלי אדמות

צריכים של בני ישאל סופקו במדבר, כפי שלא היה מאז ומעולם אצל שום אדם. לכל אחד ואחד היה מקום בטוח לישון בו, ואף אחד מהם לא היה בסכנת גירוש מביתו. ומכיון שלא היו שם שכונות של ווילות ובתי פאר, לא היה אחרי מה לרדוף, והם למדו לשמוח באהל הצנוע שלהם. "כמה טוב לנו שיש לנו אהל, מקום לישון בו!", כך הם הרגישו. אין לתאר איזו ברכה עצומה היא בית לגור בו! אני מודע לכך שיש אנשים הסבורים שאלו הם דברי הבל. ככה זה - טיפשים אלו מזלזלים בכל דבר. אז הבה נניח להם בטיפשותם, ואנחנו נמשיך לחיות חיים מאושרים, ונשמח בכך שיש לנו קורת גג!

לעתים אנו עדים למחזה שובר-לב, כאשר אדם חסר בית פוסע ברחוב, וכל רכושו נמצא בעגלת קניות קטנה, אותה הוא סוחב עמו. אין לו חדר שינה, אין לו מטבח, אין לו שום מקום להיות בו, ובלילות החורף הקרים הוא נאלץ למצוא מקום בו יוכל לתפוס תנומה קלה, בעודו נאבק בקור הנורא. אם מישוהו היה מאפשר לאדם זה לישון על מזרון במסדרון ביתו - הוא היה יוצא מדעתו מרוב שמחה! אם הוא היה מקבל גם מעט סבון, וכיור בו יוכל לרחוץ את פניו וידי - זה היה ממש גן עדן בשבילו!

זהו הלימוד העצום שלמדנו בלכתנו במדבר ארבעים שנה, שיש לנו גן עדן בחיינו - לא חסרנו דבר. יש לנו אלף ואחד דברים שאמורים לגרום לנו להיות שמחים יותר מאותו אדם שנאלץ לישון על ספסל בשדרה המרכזית. איננו צריכים להסתפק אפילו באהלים - הבית שלנו הוא כמו ארמון לעומת מה שהיה לעם ישראל במדבר - אנו חיים בחיק הפאר והיוקרה - ועלינו להפנים זאת.

תזכורת תמידית

יש מי שישמע את הדברים ויאמר לעצמו: "ובכן, החל ממחר בבוקר, ארכיב משקפיים ווורודות, וכך אהיה אדם מאושר", אולם אלו דיבורים חסרי משמעות. כמו כל נושא חשוב, ענין זה דורש מאמץ. האדם מוכרח להזכיר לעצמו השכם הערב את הטובות להן הוא זכה.

זהו שאמר דוד המלך בתהילים (קג, ב) "בְּרָכִי נִפְשִׁי אֶת ה' וְאֵל תִּשְׁכַּחֲתִי כֹל גְּמוּלִי". דוד הזכיר לעצמו תדיר את כל הטובות שהרעיף עליו הקב"ה. קשה לנו להבין זאת, כי על מה כבר היה לו להודות? לא היה לו רכב חדש, ואפילו לא מיזוג אוויר בבית, לא היה לו טלפון וגם לא מקרר - אז במה הוא שמח כל כך?

התשובה היא שהוא שמח בכך שהיתה לו קורת גג! הוא שמח בכך שיש לו מיטה לישון בה! וכאשר הוא קם בבוקר ולבש את בגדיו, שמחתו התעצמה עוד יותר, כי כעת הוא התבונן בבגדים להם הוא זכה, ולבו התמלא בהכרת הטוב על כך.

מלבושי שמחה

דוד המלך למד חכמה זו מתוך בחינה והעמקה בארבעים שנותיהם של בני ישראל במדבר. כולם היו מאושרים בבגדיהם, שמעולם לא בלו, כמו שכתוב "שְׁמֹלֶתְךָ לֹא בָלְתָה מְעֻלָּךְ" (דברים ח, ד). הם לבשו את אותה החליפה במשך ארבעים שנה, ומכיון שהם לא חוו את ההנאה ששמה "קניית" - הם למדו להעריך את הבגדים שהיו להם.

כאשר בני אדם מתעניינים רק בקניית בגדים חדשים ואופנתיים, הם אינם מסוגלים להנות ולשמוח בבגדים שכבר יש להם. בני ישראל למדו את האושר שבלבישת אותו הבגד במשך ארבעים שנה. אדם צריך ללמוד לשמוח בעובדה שיש לו חולצה נקיה ללבוש. אינכם רוצים להכיר את התופעה שאני פגשתי בה פעם - אדם שלא כיבס את בגדיו במשך חדשים. האמינו לי, בגדים מכובסים הם שמחה אדירה! למי אכפת מאופנה?! לא חסר לך דבר, גם אם החליפה שלך ישנה, וגם אם יש בה חורים, אין זה משנה - יש לך בגדים, ועליך ללמוד לשמוח גם בחליפת עניים.

פרטי פרטים של שמחה

לא מספיק למלמל כל בוקר כמה מילים בקשר למלביש ערומים. צר לי לומר, אולם אנשים רבים מברכים ברכה זו מבלי לחשוב על מה שהם אומרים, אפילו לא לשניה אחת! וגם מי שחושב על מה שהוא אומר, האם נדמה לנו שנוכל לפטור את עצמינו בברכה סייטונאית הכוללת כל כך הרבה עניינים? כל בגד ובגד הוא ברכה בפני עצמה. עלינו להתבונן בעובדה שאנו לובשים פריטי לבוש שונים ומגוונים! כל פריט הוא חשוב ביותר, ועלינו לבחון וללמוד אותו! אחרת, לא נוכל להרגיש הכרת הטוב כראוי. החולצה היא אושר, המכנסיים הם אושר, והגרביים גם הם אושר עצום!

זה לא נגמר רק בפריטי הלבוש השונים, אלא כל פרט ופרט מבגדינו הוא ברכה בפני עצמה, ועלינו ללמוד להנות מפריטים אלו. חשבו על הכפתורים - ברוך ה' שיש לנו כפתורים! כפתורים הם לוקסוס! בני ישראל לא זכו להנאה הזו. להם היו אבנים קטנות, וכדי לכפתר את הבגדים היה צורך לעטוף את האבן בתוך הבגד בצד אחד, ולהכניסו אל תוך החור שבצד השני. זה לא היה קל. כאשר הלכו לישון, היו מניחים את האבן בצד, ולפעמים האבן היתה הולכת לאיבוד, וצריך היה לזחול על ארבע ולחפש אותה. ולנו יש כפתורים התפורים לחולצה, ואף פעם אין צורך לחפש אותם!

סודו של ראש הישיבה

עוד מתנה: ברוך ה', יש לנו לולאות להכניס בהם את הכפתורים שבבגדינו! הביטו בלולאה, לכל אחת מהן יש גימור, תפר שלא הייתם יכולים לעשותו לבד, כי זו עבודה מקצועית. אם לא היה את הגימור הזה, החור היה מתרחב עוד ועוד. האם מעולם לא חשבתם על לולאות אלו? מו"ר הגרי"א שר זצוק"ל האיר את עיני בזה, הוא אמר לי שאדם צריך להודות להשי"ת על לולאות הכפתורים, ואני מודה לקב"ה שזכיתי לשמוע זאת ממנו. זה היה לפני כשבעים שנה, אולם מעולם לא שכחתי את דבריו.

כמה שימושיים הם הכיסים שיש לנו! זהו לוקסוס שהנשים אינן זוכות אליו. אני רגיל לומר שענין זה נכלל בברכת "שלא עשני אשה" שאנו מברכים כל בוקר, שיש לנו כיסים, מה שלא קיים אצל הנשים. האם חשבתם אי פעם על התועלת הרבה שיש לנו מהכיסים? לולא הכיסים, לא היה לנו היכן להניחת חפצינו, והיינו צריכים להחזיק הכל בידיים. האם מעולם לא עצרתם למשך חצי דקה כדי לשמוח בכך שיש לכם כיסים? כמובן שיש אנשים שיאמרו שאלו שטויות והבלים, הם יצחקו על דיבורים מעין אלו. אבל הם מדברים כך משום שהם עיוורים; לכן חייהם אינם שמחים.

צריך להקדיש זמן לבחון את החגורה שיש לנו, ולהנות ממנה. תהנו מכך שיש בחגורתכם חורים; תארו לעצמכם שלא היו בה חורים. צריכים לחשוב על הדברים הללו, ויש מאות פרטים כאלו!

הודאה על גופנו

זה בדיוק מה שעשה דוד המלך במשך כל חייו - הוא שמח במה שיש לו. הוא שמח בשתי כליותיו ובשתי עיניו! "כָּל עֲצָמוֹתַי תִּאֲמָרְנָה ה' מִי כְמוֹךָ" (תהילים לה, י). הוא לא הודה רק על הכל בבת אחת, אלא שר וזימר לה'

על כל אחד מאבריו! הוא הוקסם מהלב שברא בו הקב"ה, משאבה הפועמת ללא לאות במשך עשרות שנים, יומם ולילה. כל פרט ופרט שהתבונן בו, הפך אותו לאדם מאושר יותר. הריאות! מערכת העצבים! הנוגדנים העוברים בגופנו ומשמידים את החיידקים! דוד המלך השכיל להבין את המסר שלימד אותנו הקב"ה ע"י מסעם בן ארבעים השנים של בני ישראל במדבר!

הוא הודה גם על רגליו. בני ישראל הלכו הרבה מאוד במדבר, ואעפ"כ "וַיִּבְגְּלֶךָ לֹא בַצָּקָה זֶה אֲנִי כְּעִים שְׁנָה" (דברים ח, ד). אה! איזו שמחה - רגלים שאינן כואבות! כדאי מפעם לפעם להביט ברגליים כאשר הן הולכות, ולבחון אותם בעודן מתקפלות ופונות הצידה ומסתובבות. תענוג גדול הוא לראות כיצד הן פועלות באופן יעיל כל כך.

עוד פלא הקיים בגופנו הם המפרקים המשומנים היטב. הברכיים מתכופפות ללא מאמץ, כך גם הקרסוליים והאצבעות. כאשר מכופפים את המפרקים, לא שומעים חריקות כלשהן, ואף לא צליל של שפשוף עצם בעצם, כי הם משומנים לחלוטין. כמה צריך האדם לשמוח במפרקיו, בפרט אם הם אינם כואבים לו. ברוך ה', אתה אדם צעיר ויש לך את הלוקסוס להזיז את כל המפרקים ללא כל תחושת כאב. אדם החי עם הגישה הבסיסית הזו, שהואושר טמון בדברים שכבר יש לו, זהו אדם מאושר.

הברכה שבשלום

עוד ברכה שבני ישראל למדו להעריך כאשר הם שהו במדבר היא הביטחון והשלווה. ענני הכבוד הגנו עליהם מפני צר ומציק, ומעולם לא היתה תקופה בטוחה יותר בהיסטוריה של עם ישראל. מצב זה לימד אותם למצוא שמחה בביטחון הזה, כי בשלום טמון אושר עצום. עצם העובדה שהכל הולך כשורה, ושאינן שום מלחמה באופק, היא ברכה עצומה.

אנשים היום אינם מבינים את התענוג הטמון בעובדה שאין צורך לחשוש מפני צבא העתיד לפלוש אל תוך העיר. במשך שנים רבות, ברוסיה ובפולין, צבאות נעו הלך וחזור בין הערים השונות. יום אחד הצבא האחד כבש את העיר, ולמחרת הגיע צבאה של המדינה השניה וכבש אותה מידיהם. אנשים נאסרו ונתלו דבר יום ביומו. בכל יום אנשים הוצאו להורג ר"ל! חייהם היו תלויים על בלימה. ואיני מדבר כעת על הנאצים ימשי"ו, שכאשר הם עלו לשלטון, הופיע מלאך המוות בכבודו ובעצמו, אבל גם קודם בא הנאצים, כאשר השתוללה מלחמת העולם הראשונה במשך שנים, הארץ כולה מלאה סכנות, ולא היה מושג של שלווה ובטחון. אנשים כמוהו רק לשלום!

עלינו ללמוד להנות מכך שאין מלחמות, אין מהפכות ומהומות; כך בוחן האדם המשכיל את העולם, וחי חיים של אושר ושמחה. כאשר אתם פוסעים ברחוב ביום קיץ לוהט, חולמים להיות במקום קריר יותר, זכרו שאינכם חסרים דבר! חשבו על השלום ממנו אתם נהנים כעת! התענוג על ההרגשה הזו! ב"ה, אינכם סובלים מחרפת רעב, אין פחד ממלחמה, והכל שלו ורגוע. שגרת החיים הרגילה היא מקור שמחה גדול ביותר, ובני ישראל למדו לשמוח מכך!

ושכתבתם ואין מחריד

האם חשבתם על כך שאמש ישנתם במיטתכם ללא הפרעה? "וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחְרִיד" (ויקרא כו, ו) הוא אושר שה' רוצה שנהנה ממנו! אין שום משטרה חשאית שתעיר אותך משנתך תוך שהיא הולדת בפראות בדלת. פעם, כאשר הייתי בליטא, שהייתי בבית אחד יחד עם אדם שהיה בעל אזרחות זרה, ובאמצע הלילה, לאחר חצות, שמענו דפיקות רמות בדלת. המשטרה חיפשה אותו, ובליטא, השוטרים לא היו צריכים להציג שום צו בית משפט... הם פשוט הגיעו ושלפו אותו ממיטתו.

תודה לך, כאן באמריקה אנחנו יכולים לישון בשקט במיטתנו מבלי שמאן דהוא יפריע את מנוחתנו. זה נקרא אושר! אפשר לישון בשלווה! אין כאן גדודי חיילים הממלאים את רחובות העיר, אין גויים שיכורים הדופקים על הדלת. אפשר להירדם מבלי להיות אחוזי אימה ופחד.

הברכה שבשגרה

עם ישראל למדו במדבר את האושר הקיים בשלום, בשגרת החיים. במשך ארבעים שנה, הם חיו חיי שגרה, ללא "ריגושים" למיניהם. הם קמו בבוקר, קיימו את סדר יומם, והלכו לישון, וזהו! ברוך ה' הכל הולך כשורה!

אם תנסו להסביר לאנשים בחוץ שעליהם לשמוח בשגרת חייהם - שהרי זה הפירוש של שלום - לבטח הם יביטו בכם כמי שנטרפה עליכם דעתכם. אדם מנסה למצוא משהו מרגש, אולי לנסוע לאיזה מקום, אז הוא נכנס לרכב ויושב מאחורי ההגה במשך כל היום, כולו מתוח, ללא יכולת לנוח, ולא עולה בדעתו שאולי הוא היה נהנה יותר אם היה יושב במרפסת או בסלון שבביתו. השמחה הקיימת בשלום אינה מספקת אותו. דעו לכם, כי כל אותן תשוקות להנאות וריגושים כאלו ואחרים, נובעות מעצלות. האדם מתעצל מלמצוא את סיפוקו ואושרו בחייו, כפי כוונת הקב"ה בבריאה, וזה גורם לו ללבות את אש התאוה שבקרבו, ולדרוש "תנו לנו בשר!" "תנו לנו בלויים!"

הבטחתו הגדולה של הקב"ה

אולם כל אותם הנאות וריגושים אינם משתווים להנאה הגדולה אותה מבטיח לנו השי"ת בתורתו "וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאָרְצְךָ" (ויקרא כו, 1). השומעים אתם מה מבטיח לנו ה'? הוא אינו מבטיח שעות של בילויים והנאות, וגם לא מסעדות יוקרה. אולי היינו מצפים שיבטיח לנו כסף רב כדי שנוכל לנסוע לטיולים, ולברך אותנו בכל מיני מותרות ופינוקים, אולם לא, הקב"ה אינו מבטיח דברים כאלו. כל מה שהוא מבטיח זה שיהיה לנו אוכל כפי סיפוקינו, ושיהיה שלום בארץ.

ישנם אנשים שיתאכזבו לשמוע זאת. "זה הכל?" הם חושבים לעצמם. הלזו תיקרא שמחה? זה משעמם ומונוטוני. זה נקרא "חיים"?

התשובה היא כן רבתי! שלום פירושו שהחיים הם מונוטוניים, בלי שום דבר מרגש. הקב"ה מבטיח שנחיה חיים ללא ריגושים. שום אמבולנס לא יוזמן לביתך. מכבי אש לא יבואו. זוהי שמחה! הקב"ה מבטיח לנו חיים נעימים ושלווים. תוכל לשכב לישון בלילה, ולהעריך את מתנת השלווה שנתן לך השי"ת, וכך תירדם בעליזות, בעודך מלא ברגשי שמחה והכרת הטוב להשי"ת.

תפריט מוגבל

כעת שאנו מבינים שתכלית המסע במדבר היה כדי שנלמד כיצד לשמוח במה שיש לנו, נוכל להבין טוב יותר את תכליתו של המן. כתוב בפרשת עקב (דברים ח, ג) "וַיַּעֲבֹךְ וַיַּצְלֵכְךָ אֶת הַמֶּן אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ". התפריט במדבר היה די פשוט: לארוחת בוקר, צהריים וערב, כל מה שהיה לאכול זה רק מן ועוד מן.

ברור שבני ישראל במדבר לא סבלו כלל מהרגשת רעב; המן סיפק את כל צרכיהם. היה בו את הכל, את כל התזונה הנצרכת לאדם, ובנוסף לכך הוא גם היה משיב. אלא שהוא היה לחם "אשר לא ידעת" - היה זה מאכל יוצא דופן. הם קיבלו מהמן את כל מה שהם זקוקים לו, אולם הם לא הרגישו שהם אוכלים, לא היתה זו חווית האכילה לה הורגלו, לא היה במן מגוון של מרקמים וטעמים.

לביבות כל השנה

בעלי הדמיון המפותח, הצליחו לתאר לעצמם שהם אוכלים דובדבנים או בשר כבש משובח, וכאשר חשבו על אותם טעמים, הקב"ה ראה את מאמצם וכשכר לכך נתן להם להרגיש במן משהו מעין אותם טעמים.

אולם למי שיהיה לו קשה מדי לדמיין מאכלים אחרים בשעה שהוא אוכל, והוא לא היה מעוניין לאמץ את מחשבתו כדי לזכות לסעודה מלאת טעמים משובחים, אז מה שנשאר לו זה "צפיחית בדבש" או "טעם לשד השמן". תארו לעצמכם, כל יום מחדש, אותם שני מאכלים, צפיחית בדבש או לשד השמן. שני טעמים שונים זה מזה, צפיחית בדבש עבור מי שמעדיף משהו מתוק, ולשד השמן היה כמו לביבה מטוגת היטב. לביבה היא טובה, אבל לא כל יום! בני ישראל חפצו להתיישב ליד צלחת עם סטייק עסיסי, קצת לחם לבן, אבל לאכול דבר שרק מחשבתי היא זו שאומרת לי שיש לזה טעם טוב, זה בהחלט דבר קשה ביותר.

מצב זה גרם לחלק מבני ישראל "להשתעמם" מהמן, והם דמיינו במחשבתם שהם רעבים - הם נעשו רעבים למותרות. האמת היתה ש"לא חסרת דבר" - לא היה חסר להם כלום, אולם הם הרגישו שהם צריכים עוד. גם בימינו, ישנם אנשים שיש להם אוכל די והותר. המקרר והמזווה מלאים בכל טוב ב"ה, אבל הוא רוצה משהו מיוחד, אולי לקנות אוכל מוכן או לאכול במסעדה.

מי צריך מסעדות?

האמת הפשוטה היא שהמטבח שלכם טוב בעשרות מונים מכל מסעדה! לא רק שאכילה במסעדה עולה כסף רב ומיותר, אלא שעובדת התעסקותם של כל עובדי המסעדה במנה שלכם, גורמת לו להיות מלא בחיידקים מכל הסוגים.

למרות זאת, דמיונם הפרוע של בני האדם גורם להם לחשוב שמתחשק להם לאכול במסעדה. בשביל מה לאכול במסעדה? מי צריך את זה? יש לכם בבית מספיק אוכל. זהו שיגעון של חוסר שביעות רצון, לחפש תמיד משהו נוסף, משהו שאיננו צריכים. זוהי חולשה של האנושות, הטירוף של חוסר סיפוק.

אולם לא זו היתה תשוקתם של בני ישראל במדבר, הם מעולם לא היו מבקשים דבר טיפשי כל כך - לשלם ממון רב עבור התענוג המפוקפק הזה של מסעדה. הם רצו אולי קצת עוגה, או מעט חלבה. האמת היא שהם לא התאוו אפילו לזה, אלא כל מה שביקשו בסך הכל היו מעט ירקות, קצת שומים ובצלים. חייבים להודות שזוהי דרישה די צנועה, והיא לא נראית לנו כל כך גרועה. אם יהודי צדיק מבקש מעט שום ובצל במרק שלו - מה רע בזה?

התשובה היא שאין בכך כל רע, אלא שמוטל עלינו ללמוד שזה לא הכרחי. "למען ענותך" פירושו ללמד אותנו כיצד להסתדר ללא תענוגים בלתי נחוצים. במדבר הורגלנו לשמוח במה שיש לנו, שההנאות הפשוטות של החיים ימלאו את ליבנו באושר.

סודה של פת שחרית

הבה נאזין היטב לדבריו של שלמה המלך (קהלת ח, טו), "אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות ולשמוח". כמה חבל שכאשר אנשים קוראים את הפסוק הזה, הם לומדים רק את דרשות חז"ל, שעם כל חשיבותן העצומה, אסור לנו לשכוח כי אין מקרא יוצא מידי פשוטו (שבת סג, א). סודותיה הנפלאים ביותר של התורה נמצאים בפשט הפסוקים! וכאן יש לנו סוד חשוב כל כך, ובכל זאת, מתעלמים ממנו תדיר. הסוד הוא שהקב"ה רוצה שתהנה ממה שאתה אוכל! אין הכוונה שתצא ותחפש עוד מאכלים, זה לא ישמח אותך כלל וכלל. סודו של האושר נמצא ממש לפניך, במקרר ובמזווה הצנועים שלך. זה מה שלימד אותנו המן, שכאשר אתה אוכל ארוחת בוקר צנועה - תשמח בזה!

אכלת ביצה הבוקר? האין זה דבר משמח? הביצה היא דבר נפלא, יצירה מדהימה של הקב"ה. היא מזינה ומלאת טעם, אותו היא מקבלת על ידי החלמון. בנוסף, אפשר לאכול אותה במהירות, והיא מתעכלת במעיים תוך זמן קצר. היא גם אינה יקרה במיוחד. אז מי שמוכן "לאכול ולשתות ולשמוח", יהנה מאוד מארוחת הבוקר הקטנה הזו.

האם אי פעם ניסיתם להנות מפרוסת לחם? קחו פרוסה אחת בלי למרוח עליה שום דבר, ולימדו כיצד להנות מלעיסת הלחם הטעים. אני מודע לכך שהצדיקים מבינכם החושבים אך ורק על העולם הבא, יסתכלו בעין עקומה על דברי. הם יחשבו לעצמם, "האם זה מה שבאנו לשמוע? דיבורים על גשמיות? אנחנו רוצים לשמוע דברים נשגבים ורוחניים יותר!" אולם אלו הם דבריה של התורה הקדושה, ומה אוכל לעשות מלבד לומר לכם את השקפת התורה?

למדנו סיפוק משור

יש אנשים היושבים ואוכלים ארוחת בוקר כמו שור. האמת היא, שאין זה נכון לומר כמו שור, כי השור כן נהנה מהחציר שהוא אוכל. ניתן לראות את זה כאשר מסתכלים עליו אוכל - רואים עד כמה הוא מתענג מהאוכל

פרשת דברים | תורת אביגדור

הפשוט והטוב שלו. יש בני אדם הגרועים מהבהמה, והם יושבים ואוכלים פרוסת לחם מבלי להעריך את מה שיש להם.

מוכרחים ללמוד כיצד להנות מהעובדה שזכינו לאכול ארוחה. אדם קם מהשלחן והוא מרגיש שבע, עליו לומר: "אה! כמה אני שמח!" האין זה דבר נפלא? יש שיחשבוהו למטורף, אולם האמת היא שהם המטורפים והוא השפוי.

אפילו אדם שהמקרה שלו כמעט ריק, הלא יש לו לחם ומלח, וכמובן מי ברז ללא הגבלה - "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן" (אבות ו, ד). למען האמת, אינך ישן על הארץ אלא על מיטה, ומן הסתם על מיטתך מונחים גם מזון ואפילו כרית ושמירה. יש לך גם אוכל די והותר - לחם ומים ללא הגבלה. מי שאוכל ארוחה פשוטה מתוך המוצרים הקיימים אצלו במזווה, שותה משקאות פשוטים הנמצאים במקרה בביתו, ונהנה מארוחה זה, זהו עובד ה'. "לאכול ולשתות ולשמוח!" מי שיכול לשמוח בפת במלח ומים במשורה, הוא יהיה "אשריך בעולם הזה!"

מוכן לאתגרי החיים

אדם השמח במתנות שהוא מקבל כל הזמן מאת השי"ת, לא זו בלבד שבכך הוא מקיים את תפקידו בחיים, אלא שלמה המלך מוסיף על כך ואומר (שם), "וְהוּא יִלְנֶנּוּ בְעֵמְלֹ יָמֵי חַיָּיו". מה הפירוש שהעמל הזה ילווה את האדם? הפירוש הוא שהשמחה הזו היא **חינוכית והכרחית** עבור האדם. האדם מוכרח ללמוד כיצד לשמוח בהנאות הפשוטות בחיים, משום שהוא הולך לקראת "עמלו ימי חייו" - אתגרים רבים עתידים לעמוד בפניו. בחיים צריכים לעבוד קשה, ישנם עליות ומורדות, ולפעמים אף מתרחשת ח"ו טרגדיה במשפחה. כל מיני מאורעות מתרחשות בעולם.

כאשר שכלו של האדם מחוזק בוויטמין השמחה - שמחה במים ובלחם ובקורת גג; שמחה במפרקים ובלב הפועם בגופנו תדיר; שמחה על כך שבמשך הלילה לא היה צורך להזמין אמבולנס; שמחה בכך שיש "שלום בארץ" - או אז האדם מוכן להתייצב בפני אתגרי החיים.

כאשר האדם עומד מחוזק על ידי כל מיני השמחה הללו, ועל ידי אלפי מיני השמחה הקיימים בחיי הפשוטים, כעת הוא מוכן לעמוד בפני כל הסערות העוללות להתרגש ולבא עליו. בלי זה, אנשים רבים נופלים ונשברים, וכאשר אדם נשבר מבחינה רגשית, לעתים קרובות הדבר עלול להשפיע אף על בריאות גופו. ישנם אנשים המפתחים ל"ע" גידולים ממאירים וכל מיני מחלות כתוצאה ממשבר רגשי המגיע ממאורע כזה או אחר שהתרחש להם, וחיסון השמחה יכול להציל את האדם.

לא תוכל להתעלם!

כמה חבל יהיה אם השפעתם של דברים אלו שדיברנו בהם, תפוג לאחר שעה או שעתיים, ואח"כ תשובו למנהגכם הישן להתעלם מהעושר הקיים אצלנו. החיים חולפים, ואיננו נהנים מהדברים מהם חפץ הקב"ה שנהנה. כמה מצער הדבר כאשר אנשים שומעים דיבורים המקנים להם הזדמנות לפתוח את שערי החיים המאושרים, והם ממשיכים הלאה בדרכם, מתעלמים מההזדמנות.

אם בני אדם היו יודעים כיצד לחיות נכון - "לחיות נכון" פירושו לחיות חיים שמחים - הם היו חיים במתינות ובאופק. הם היו אוכלים מה שצריכים לאכול, שותים מה שצריך לשתות, נהנים מזה כל כך, וחיים היו גדושים בשמחה ובסיפוק. היו אלו חיים של "לא חסרת דבר!"

וברגע שהאדם התכונן כראוי, וחזק את נפשו בשמחה, אז הוא יוכל להתייצב בפני מאורעות החיים. "וְהוּא יִלְנֶנּוּ בְעֵמְלֹ יָמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הָאֱלֹקִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ" - משום שאדם זה מתהלך כל היום, מלא בשמחה אמיתית. כאשר האדם לומד את הלקח החשוב של "לא חסרת דבר" - הוא מוצא בכך את השמחה הגדולה ביותר, "השמח בחלקו!"

שבת שלום ומבורך!

פרושים וביאורים על סדר התפילה

מתוך ספר תפלת אביגדור - פירוש התפילה מאת רבינו זצ"ל

אתה גיבור לעולם ה' - רק אתה לבד **גיבור** והכל חלשים, כל הגבורות אינן אלא שלך וכל גבורותיך אינן אלא חסד [כמו גבורות גשמים]. גבורתו יתברך מצטיינת עוד בזה שהיא, ורק היא, **לעולם** ונצחית, לא כגיבורי החומר שגבורתם לשעה [כמו שאמרו חז"ל (ב"ב י, א) עשרה דברים קשים נבראו בעולם, ולכולם יש דבר הדוחה], כי תכליתם רק ללמד דעת גבורת ה', אבל **אתה גיבור לעולם**.

מחיה מתים אתה - כמו שאמרו חז"ל (תענית ב, א) ג' מפתחות ביד ה' לבדו, מפתח חיה [יולדת], מפתח גשמים, ומפתח תחיית המתים. הנה שלשה אלה הם יסודות כל מציאות האדם, ולכן הם עיקרי הבריאה, ורק בידו הם. והם דוגמא להורות כי **הכל** רק מה', **והכל** בידי שמים חוץ מיראת שמים (ברכות לג, ב) ולכן אמר **מחיה מתים רק אתה**.

כל ענין תחיית המתים גבורה גדולה היא [ולכן אין מפתח שלה נמסר לשליח] כי היא פלאי פלאים. ובכלל **מחיה מתים** מה שמעורר את הישנים, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות נז, ב) שהשינה אחת מששים במיתה, כי ההערתה ממצב אי-ידיעה למצב הידיעה היא חלק מתחיית המתים.

רב להושיע - אתה ה' רב וגדול בגבורה, אבל **כל גבורתך** אינה אלא **להושיע** ולהיטיב [וישועה גדולה מעזר והצלה, כי היא ממקור "ישע" הקרוב לשעה, דהיינו שימת לב והתענינות].

אמר ר' יוחנן כל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקדוש ברוך הוא אתה מוצא ענוותנותו (מגילה לא, א). כל גבורות ה' הבאות כע"ד על חכמתו, מכוונות לתועלת של חסד והטבה.

אמירה זו מכרזת כי לבריאה יש שני תפקידים:

(א) ללמד לאדם את גדולת ה'.

(ב) להיטיב עם הבריות.

למעשה אלו שנים שהם אחד, כי עיקר ההטבה היא הכרת ה'.

וענין זה של סמיכות גדלותו לענוותנותו מצוי בכל התורה כולה. לדוגמא: אחרי הפסוק "ועזוז נוראותיך יאמרו וגדולתך אספרנה", בא הפסוק "זכר רב טובך יביעו" (תהלים קמה, ו-ז), וכן אחרי "מלכותך מלכות כל עולמים" מופיע הפסוק "סומך ה' לכל הנופלים" (שם, יג-יד). גם הפסוק "מעודד ענוים ה'" בא אחרי "גדול אדונינו ורב כח" (שם קמז, ה-ו).

כאן יש שוב דוגמא לכך שהבריאה והכתובים מקיימים מהלך אחד ומאשרים זה את זה. ברכה זו ממחישה את הדמיון הנפלא בין הבריאה לבית הכתובים. כשם שרגיל בכתובים לחבר ולזווג גדלותו של ה' לענוותנותו, כך במקביל גבורות הבריאה [ה"טבע"] תמיד כרוכות בחסד, ומסובבות תועלת רבה לאדם, לדוגמא, השמש, הגשמים והרוחות מעידים על עוצם כח בוראם, אך הם גם מועילים ומסייעים ליצירת מזון.

רב - להושיע, כל גדולתך וגבורותיך מוקדשים להטבה ולחסד.

משיב הרוח ומוריד הגשם - גבורות גשמים דומות לתחיית המתים, ואמרו חז"ל (תענית ז, א) גדול יום הגשמים מיום של תחיית המתים, כי הגשם מעורר את הזרע הטמון באדמה שירקב ויצמח באופן גדול פי-כמה ממה שהיה [ממש כמו תחיית הגופים אחר שנרקבו, ואחר כך יצאו שלמים באופן נפלא]. וגם שהגשם מצמיח אוכל, אשר ממנו גדלים בני אדם, שרוב חומר שלהם הוא מים, ולכן צודק לומר על הגשם שהוא תחיית המתים, כי הוא מחיה את העפר הדומם ועושה ממנו חי, ביחד עם כל צרכיו. בכל פעולות הגשם משתתף הרוח, ולכן נזכר הרוח בגבורות החסד.

שאל איך ויגדך זקניך ויאמרו לך

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

מסופר בגמרא (גיטין נו, א) שרבי צדוק התענה במשך ארבעים שנה כדי לנסות ולמנוע את האסון העומד להתרחש. האם פירוש הדבר הוא שרבי צדוק היה איש מדוכא ועגמומי?

תשובה:

אני יכול להבטיחכם נאמנה כי רבי צדוק היה שמח יותר ממנו, למרות כל השפע שיש לנו. משום שלא ארוחת בוקר טובה או ארוחת צהרים עשירה היא זו שמביאה לאדם אושר אמיתי. "איזהו עשיר - השמח בחלקו" - הווי אומר, שכלו של האדם הוא זה שמשמח אותו. רבי צדוק נהנה מכל מה שהוא אכל. בכל ערב, הוא התיישב ליד השלחן ונהנה מפרוסת הלחם וכוס המים להן זכה. הם היו טעימים כפי שלא היו מעולם. כך בכל ערב הוא נהנה מהאוכל הפשוט הזה. אל נא תחשבו שרבי צדוק התיישב בשלחן והתייחס לאוכל בגועל, לא ולא! הוא נהנה מאוד ממה שאכל, ואף ציפה לזה כל ערב. הוא לא היה עגמומי כלל וכלל!

ולכן אני רגיל לייעץ, במוצאי תשעה באב, אל נא תחמיצו את ההזדמנות, כי יש כאן לימוד חשוב לחיים - להעריך את האוכל אותו אנו אוכלים. כאשר אדם יושב במוצאי תשעה באב להשיב את נפשו בלחם ומים, עליו להנות מכך ללא גבול, כי תכלית הצום אינה רק הצום עצמו, אלא כדי להודיענו שהקב"ה הוא גומל חסדים טובים. אדם שצם על מנת להנות אחר כך מהאוכל, מאמצי לא היו לריק. זהו לקח חשוב ביותר, והוא אחד הדברים אותו ניתן להשיג באמצעות תענית ציבור.

מדור זה נתרם לע"נ:

להנצחות 076-599-4020